

Finansdepartementet

Oslo, 17.03.2021

Kunstnernettverket samler 20 landsomfattende organisasjoner som representerer skapende og utøvende kunstnere i Norge. Samlet har disse forbundene om lag 29 000 medlemmer. Nettverket arbeider med kunstnerpolitikk, med særlig vekt på kunstneres inntektsforhold, sosiale rettigheter, stipend, vederlag og opphavsrett.

Høring - Pensjon fra første krone

Pensjonsbehov for kunstnere

Av Kunstnernettverkets medlemmer er det få som har faste ansettelse, og ifølge Kunstnerundersøkelsen *Kunstneres inntekt i 2013* ved Telemarkforskning har nærmere halvparten av kunstnerne ingen tjenestepensjonsordning. Selvstendig næringsdrivende kunstnere, frilansere og korttids- og deltidsansatte har i stor grad basert seg på alderspensjonen fra Folketrygdens som eneste pensjonsordning. Etter omleggingen av folketrygden, bortfallet av besteårsregelen som var uvurderlig for kunstnere med svært skiftende inntekter, og reduserte utbetalinger, er det påkrevd å finne andre løsninger om ikke kunstnerne skal ende i alvorlig fattigdom. Med pensjonsreformen er det forventet at en større del av pensjonsopptjeningen skal komme fra tjenestepensjon. Utfordringen er at kunstnerne, i likhet med andre grupper innenfor det såkalte «nye arbeidslivet», i det nåværende systemet har få muligheter til å opptjene tjenestepensjon. Skal kunstnerne sikres på linje med andre arbeidstakere, må det legges til rette for at det kan opptjenes tjenestepensjon på den type inntekter kunstnere faktisk har. Dette innebærer lønn fra korte ansettelse, frilansinntekter (inntekter fra ikke-ansatt lønnsarbeid) og på sikt også inntekter fra oppdrag. Vi mener det er viktig å legge til rette for fremtidens arbeidsliv gjennom å sikre at alle, uavhengig av tilknytningsform, har et minimum av rettigheter.

Arbeidsgruppens rapport

Tjenestepensjon fra første dag og første krone er et svært viktig punkt i Kunstnernettverkets politiske program. Det er derfor med stor glede vi nå ser at en av disse målsettingene i løpet av den nærmeste tiden vil kunne realiseres. Om enn ikke for alle.

Arbeidsgruppen har i sin rapport ikke kommet frem til en felles anbefaling, men har utredet ulike alternativer. Det er avgjørende for Kunstnernettverkets medlemmer at man får opptjening for all lønn.

Kunstnernettverket støtter derfor;

- å innføre pensjon fra første krone med minstesats på 2 prosent og at all skattbar inntekt må være en del av pensjonsgrunnlaget.
- at kravet om 20 prosent stilling for å være omfattet av pensjonsordningene fjernes.
- at minstekravet for alder og arbeidstid fjernes.

Kunstnernettverket er imot;

WWW.KUNSTNERNETTVERKET.NO POST@KUNSTNERNETTVERKET.NO

NORSKE BILLEDKUNSTNERE | NORSKE KUNSTHÅNDVERKERE | FORBUNDET FRIE FOTOGRAFER | GRAFILL | DEN NORSKE FORFATTERFORENING | NORSKE BARNE- OG UNGDOMSBOKFORFATTERE
NORSKE DRAMATIKERES FORBUND | NORSK OVERSETTERFORENING | NORSK FAGLITTERÆR FORFATTER- OG OVERSETTERFORENING | MUSIKERNES FELLESORGANISASJON
NORSK KOMPONISTFORENING | NØPA - NORSK FORENING FOR KOMPONISTER OG TEKSTFORFATTERE | NORSK SKUESPILLERFORBUND | NORSK SCENEINSTRUKTØRFORENING
NORSKE SCENOGRAFER | NORSKE DANSEKUNSTNERE | NORSK FILMFORBUND | NORSKE FILMREGISSØRER | NAVIO- NORSK AUDIOVISUELL OVERSETTERFORENING

- krav om 10 prosent stillingsandel for å være omfattet av pensjonsordningen
- minstekrav til lønn for å omfattes av pensjonsordningene

Kunstnernettverket mener det er nødvendig med ikrafttredelse av pensjon fra første krone så raskt som mulig.

Egen pensjonskonto

Det skjer positive endringer i innskuddspensjonsloven hvor det nå åpnes for et system med egen pensjonskonto. Kravet om at arbeidstaker må ha vært ansatt i minst 12 måneder for å ha rett til å få med seg oppspart pensjonskapital fjernes også. Dette vil for mange kunstnere med korte ansettelsestider være en viktig forutsetning for å gjøre det mulig for å opparbeide seg et minimum av tjenestepensjon. Samtidig ønsker vi å poengtere at *prinsippet* om en egen pensjonskonto, med mulighet for valg av leverandør, åpner opp for en bredere, og mer langsiktig tenkning. Vårt langsiktige håp er at man gjennom løsningen med egen pensjonskonto kan legge til rette for å samle alle ulike typer pensjon fra alle ulike tilknytningsformer på en hensiktsmessig og god måte. Utover tjenestepensjon fra ansettelsesforhold bør en fremtidig egen pensjonskonto kunne «samle opp» pensjon både fra hybrid ordninger, på tjenestepensjon fra frilansinntekter, fra egen pensjonssparing og fra en mulig tjenestepensjonsavgift på næringsinntekt, skulle vi noen gang komme dit. Vi er fullt klare over at denne høringen omhandler opptjening av tjenestepensjon i ansettelsesforhold, og at våre målsettinger om større grad av pensjonsrettigheter for våre medlemmer, både vil kreve politisk vilje og betydelige endringer av systemer og lovverk. Men, de prinsipielle og strukturelle forutsetningene som nå legges, vil kunne være avgjørende skulle vi på sikt lykkes med å oppnå pensjonsrettigheter på andre inntekter enn det man har i dag.

Frilansere spesielt

Målsettingen med pensjon fra første krone er at mennesker med lave inntekter, flere arbeidsgivere, og små stillinger ikke skal diskrimineres, men sikres en pensjon å leve av i likhet med andre. I kulturfeltet finnes det mange arbeidstakere som faller innenfor denne beskrivelsen, men også mange som er ikke ansatte lønsmottakere (frilansere) Disse er ikke omfattet av tjenestepensjon. Endringene i lov om obligatorisk tjenestepensjon gjelder i utgangspunktet arbeidstakere med et ansettelsesforhold, men det er Kunstnernettverkets syn at virkeområdet i loven burde endres til også å omfatte frilansere. Arbeidsgruppens rapport viser til at «samme person kan ha mange små arbeidsforhold som til sammen tilsier at de bør få opptjening også for lave inntektsbeløp». Dette gjelder i stor grad også frilansere. Rapporten viser også til at utviklingen på pensjonsområdet generelt har gått i retning av at all inntekt skal telle med i opptjeningen av pensjon, og vi mener dette også burde gjelde for ikke ansatte lønsmottakere. Mange av disse frilanserne har lønnet arbeid fra de samme arbeidsgiverne over mange år, og burde ikke ha dårligere rettigheter enn ansatte. Det praktiske har blitt enklere, og kostnadene ved teknisk håndtering av pensjonsforhold har blitt lavere og vil bli ytterligere redusert gjennom innføring av egen pensjonskonto mm. De aller fleste frilansere vil nok i tillegg både være avhengig av, og velge, en egen pensjonskonto hos selvvalgt leverandør, noe som også burde forenkle bildet.

Kunstnernettverket mener derfor at intensjonen bak prinsippet om pensjon fra første krone må veie så tungt at denne gruppen også bør omfattes av tjenestepensjon, og at virkeområdet i loven burde endres til også å omfatte frilansere.

På vegne av Kunstnernettverket,
vennlig hilsen Utvalg for trygd og pensjon

Christine Thomassen – nestleder Creo – forbundet for kunst og kultur (leder)

Knut Alfsen – forbundsleder Norsk Skuespillerforbund

Tove Bøygard – styremedlem NOPA Norsk forening for komponister og tekstforfattere

Jan Terje Helmlí – juridisk rådgiver Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening

Gyrid Garshol – daglig leder Norske Billedkunstnere

Hilde Lyng - foreningsleder Norsk Oversetterforening

Amalie Kasin Lerstang – Den norske Forfatterforening